

UOT 338.48

**AZƏRBAYCANDA TURİZMİN İNKİŞAF PERSPEKTİVLƏRİ
VƏ PRİORİTET İSTİQAMƏTLƏRİ**

H.B.SOLTANOVA
Bakı Dövlət Universiteti
soltanova_hebibe@mail.ru

*Məqalədə Azərbaycan Respublikasında turizmin inkişaf perspektivlərini müəyyən-
ləşdirmək məqsədilə SWOT təhlili aparılmışdır. Yəni turizm sektorunun güclü, zəif tərəfləri,
imkanlar və təhlükələr araşdırılmışdır. Respublikada turizmin prioritet və perspektivli
növlərindən biri olan kurort-müalicə turizmi öyrənilmişdir. Kurort-müalicə turizminin tarixi,
təbii amilləri, yayılma arealları göstərilmişdir. Həmçinin respublika prezidentinin kurortlara
dair Dövlət Proqramları haqqında sərəncamları vurğulanmışdır.*

Açar sözlər: SWOT, rekreasiya-turizm, kurort-müalicə, iqlim kurortu.

Azərbaycan Respublikasının əlverişli geosiyasi və coğrafi mövgeyi, tə-
biətinin cəlb ediciliyi və landşaftının müxtəlifliyi, müalicəvi əhəmiyyəti olan
mineral suları, palçıqları, narın qumlu dəniz sahilləri, komfort iqlimi, qədim ta-
rixi-mədəni abidələri və zəngin irsi, Azərbaycan xalqının milli adət-ənənələri
və digər amillər turizmin inkişafı üçün geniş imkanlar açır. Bu imkanların rek-
reasiya-turizm məqsədilə öyrənilməsi mütəxəssislər tərəfindən Azərbaycan
Respublikasında turizmin prioritet istiqamətlərini müəyyənləşdirməyə səbəb ol-
muşdur. Bunlar kurort-müalicə turizmi, kənd turizmi, dağ turizmi, ekoturizmdir
[4].

İlk növbədə respublikamızda turizmin inkişaf perspektivlərini müəy-
yənləşdirmək məqsədilə tərəfimizdən SWOT təhlili aparılmışdır. Yəni turizm
sektorunun güclü, zəif tərəfləri, imkanlar və təhlükələr göstərilmişdir.

Problemin öyrənilmə səviyyəsi və nəzəri əsasları. Azərbaycanda turiz-
min inkişaf perspektivlərini müəyyən edərkən SWOT təhlilində aşağıda gös-
tərilənlər nəzərə alınmışdır.

Azərbaycanda turizm sektorunun **üstün (güclü)** cəhətləri:

- Şərqlə qərbin ekzotik komponentinə malik özünəməxsus sosial-mədəni xüsusiyyətlər;
- əlverişli iqlimin (ölkədə quru, rütubətli subtropik iqlimdən dağ tundurasına qədər 8 iqlim tipinin mövcudluğu;
- ölkənin zəngin tarixi-mədəni abidələri və milli irsi;

- şərq və qərb memarlıq üslubunu özündə əks etdirən tikililər (İçərişəhər, qədim yaşayış məskənləri, göydələnlər və s.);
- zəngin flora və fauna növlərinin geniş arealı (dünyada yalnız Azərbaycanda rast gəlinən nadir bitki və heyvan növləri);
- xüsusi dəyərlərə malik adət-ənənələr, xalqın qonaqpərvərliyi;
- Avropa və Asiya arasında tranzit coğrafi mövqedə yerləşməsi və qədim “İpək Yolu”nun Azərbaycandan keçməsi;
- hidroloji təbii rekreasiya ehtiyatlarının (mineral bulaqlar, göllər, çaylar, şalələlər və s.) zəngilliyi, qeyri-adi təbiət abidələrinin (palçıq vulkanları, mağaralar və s.) mövcudluğu;
- Milli parklar və istirahət zonalarının mövcud olması;
- kustar sənətkarlığın inkişafı və əl sənəti nümunələrinin nümayişi üçün imkanların mövcudluğu;
- əlverişli coğrafi mövqe və inkişaf edən nəqliyyat infrastrukturu (avtomobil, hava, dəniz və dəmir yolu);
- Bakıda və regionlarda brend mehmanxanalar şəbəkəsinin genişləndirilməsi;
- asudə vaxtın səmərəli təşkili üçün əyləncə mərkəzləri, milli və xarici ölkələrin mətbəxinə təmsil edən restoranların olması və s.

Azərbaycanda turizm sektorunun inkişafı qarşısında *çətinliklər (zəif tərəfləri)*:

- regionlarda turizm potensialından optimal səviyyədə istifadə olunması (Aran iqtisadi rayonunda turizm ehtiyatlarının zəif mənimsənilməsi, Naxçıvan MR-in blokada şəraitində olması, Yuxarı Qarabağ və Kəlbəcər-Laçın iqtisadi rayonlarında mövcud vəziyyət);
- təbii, tarixi və mədəni irsin təbliğinin zəif olması;
- Bakı şəhərində demoqrafik yüklənmənin və ekoloji gərginliyin artması;
- regionlarda tarixi kəndlərin nəqliyyat infrastrukturu, rabitə və kommunikasiya sistemi ilə zəif təmin olunması;
- turizm-informasiya mərkəzlərində bölgələrin turizminə aid statistik məlumatların (gələn turistlərin sayı, məqsədləri, yerləşdirmə imkanları və s.) olmaması;
- ölkə tanıtımının, reklam-təbliğat kampaniyalarının yetərinə təşkil olunması (Azərbaycanla bağlı lazımi informasiyaları əks etdirən bukletlər, turist atlasları, broşürlərin qıtlığı);
- dəniz və çimərlik imkanlarından optimal istifadə olunmaması (yaxta turizmi üçün, gəmi ilə səyahətlərin təşkilinə imkan yaradılmaması).
- bölgələrdə turizm və ekskursiya xidmətlərində bələdçilər, gidlərə olan ehtiyaclarının ödənilməməsi, turlar və ekskursiya proqramlarının rəngarəng olmaması.
- pandemiya dövründə istirahət yerlərinin, yerləşdirmə müəssisələrinin tam dolmaması və s.

Azərbaycanın turizm sektoru üçün *imkanlar*:

- Beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsi üçün geniş imkanların olması.

- Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyinin yarandığı vaxtdan (2018-ci il) ölkədaxili turizmin səmərəli inkişafına kömək etmək məqsədilə, həmçinin xarici ölkələrlə xüsusi layihələrin həyata keçirilməsi;
- ölkəyə gələn turistlərin əsasən neft sənayesi ilə bağlı yüksək biznes strukturlarını təmsil etməsi;
- ölkədə neftlə bağlı şirkətlərin və digər böyük yerli və xarici kampaniyaların öz əməkdaşlarının sağlamlıqlarının qorunmasına və bərpasına olan maraq;
- yerli və xarici investorların turizm sektoruna cəlb olunması;
- Azərbaycanın Avropa Birliyi ilə “yeni qonşuluq siyasəti” çərçivəsində olan əməkdaşlığı;
- Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi tərəfindən regionlarda səmərəli turizm strategiyasının qurulması və ölkənin turizm siyasətinə uyğun tədbirlərin həyata keçirilməsi;
- ölkədə sosial-iqtisadi vəziyyətin yaxşılaşdırılması çərçivəsində respublika hökumətinin yeritdiyi siyasət.

Azərbaycan turizm sektoru üçün *təhlükələr*:

- Ermənistanın təcavüzü nəticəsində ölkə ərazisinin 20%-nin işğalı. Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin hələ də həll olunmaması, həmçinin müharibənin başlaması təhlükəsi;
- regionlarda yoxsulluğun hələ də mövcud olması (iş yerlərinin məhdudluğu və s.);
- republikada ekoloji gərginliyin yüksək olması;
- ölkədə getmə turizminin miqyasının artması və qonşu dövlətlərin turizm şirkətlərinin təklif etdiyi beynəlxalq səviyyəli xidmət və aşağı qiymətli turizm xidmətlərinə marağın artması və s.

Beləliklə, Azərbaycanda turizmin müxtəlif növlərinin (kurort-sağlamlıq, kənd turizmi, dağ turizmi, ekoturizm) inkişaf etdirilməsinə böyük ehtiyac vardır. Turizm sektorunun multiplikator rolunu nəzərə alaraq, onun inkişaf etdirilməsi ilə iqtisadiyyatın digər sahələrinin də inkişafına nail olmaq mümkündür.

“Azərbaycan kurortları” Dövlət Proqramı (2007-ci il), “Azərbaycan Respublikasında kurortların 2009-2018-ci illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı”nda (2009-cu il) kurort-müalicə turizminin inkişafı xüsusi maraq doğurur [1, 2]. Bu təbiidir, çünki Azərbaycanda kurort-müalicə turizminin inkişafı üçün mühüm təbii amillər mövcuddur. Bunu nəzərə alaraq, respublikamızda turizmin prioritet və perspektivli növlərindən olan kurort-müalicə turizmi haqqında məlumat verməyi məqsəduyğun hesab etmişik.

Qeyd edək ki, kurort-müalicə turizmi təbii müalicəvi amillərə görə fərqlənir. Bu amillər əsasən iqlim, müalicəvi palçıq, mineral sulardır. Müalicəvi kurort turizminin (rekreasiyanın) şərtləri tibbi-bioloji normalara uyğun olmalıdır. Bunlar daha çox turizm-ekskursiya xidmətləri də daxil olmaqla müəyyən marşrutlar üzrə profilaktik müalicə məqsədilə həyata keçirilən səfərlərdir.

Rekreasiya turizminin bu növü insan orqanizminə müxtəlif təbii-müalicəvi vasitələrin (iqlim, müalicəvi neft, palçıq, mineral su və s.) müəyyən dərəcədə təsirinə əsaslanır. Kurort-sanatoriya müəssisələrində müalicə və

sağlamlığın bərpası bir həftədən bir ayadək davam etdirilir. Bu cəhətdən kurort müalicə müəssisələri uzunmüddətli turizm fəaliyyətinə aid edilir. Kurort-sanatoriya müəssisələrində istirahət edənlərə qoyulmuş diaqnozdan asılı olaraq, onlardan istifadə müddəti dəyişir [5].

Kurort-sanatoriya müəssisələrində xidmətlərin qiyməti digər turizm növlərinə nisbətən yüksək olur. Bunun da səbəbi müalicə və sağlamlığın bərpasının uzunmüddətli olması, tibbi diaqnoza uyğun müalicənin aparılmasıdır. Əksər ölkələrdə kurort müəssisələrinin rentabelliğini təmin etmək üçün sosial tur-lara üstünlük verilir. Belə turların təşkili daha çox yerli əhaliyə istiqamətlənir.

Kurort-müalicə müəssisələrində mövsümlilik probleminin olmaması onun başlıca xüsusiyyətlərindən biridir. Dəniz-iqlim kurortlarından başqa digər balneoloji və palçıqla müalicə kurortlarında mövsümlilik az müşahidə olunur. Bəzi ölkələrdə balneoloji kurortlar mövsümlər arası dövrdə daha çox fəaliyyət göstərir. Kurort-müalicə müəssisələrində mövsümliyi aradan qaldırmaq üçün kütləvi tədbirlər həyata keçirilir. Kurort-sanatoriyalara olan tələbat əsasən orta və yaşlı nəsil arasında formalaşır. Buna görə də sanatoriya xidmətlərindən istifadə daha çox fərdi tələbatlar arasında formalaşır. Bu cəhətdən kurort-sanatoriya xidmətlərinə tələbat ilboyu formalaşa bilər.

Kurort-sanatoriya müəssisələrinin tiplərinə daxildir: balneoloji, palçıq və iqlim kurortları. Balneoloji kurortlarda müalicə vannaları və mineral sulardan süfrə suyu kimi istifadə etməklə müalicə prosesi aparılır. Balneoloji kurortların ən çoxu Bolqarıstan, Çexiya, Rusiya, Balkan ölkələrində, Fransa, İtaliya və digər ölkələrdə yayılmışdır. Azərbaycan Respublikasında balneoloji kurort ehtiyatları bol olsa da, bu sektor hələ lazımı səviyyədə inkişaf etməmişdir.

Müalicəvi palçıq kurortlarında vannalardan istifadə olunur. Palçıqın müalicəvi əhəmiyyətini artıran amil onun yapışqanlığı və temperaturunun yüksək olmasıdır. Palçıqla müalicə kurortları ən çox Rusiya, Ukrayna, Avstriya, Yeni Zelandiya, ABŞ-da və digər ölkələrdə yayılmışdır. Palçıqla müalicə sadə üsullarla Azərbaycanda da aparılır.

İqlim kurortları dəniz sahillərinə yaxın ərazidə yerləşdirilir. İqlim kurortları üçün əsas müalicə amili günəş vannaları və qumlu çimərliklərdir. İqlimlə müalicənin aero və helioterapiya növləri vardır. İqlim kurortları daha çox Aralıq, Qara, Egey, Qırmızı, Xəzər və digər quru iqlimə malik olan dənizlərin sahillərində fəaliyyət göstərir.

Azərbaycanda kurortlar şəbəkəsinin mütəşəkkil təşkili XX əsrdən etibarən həyata keçirilmişdir. Əlverişli iqlim şəraiti, müxtəlif mineral sular, müalicəvi palçıq və neft ehtiyatlarından asılı olaraq, respublikamızın ayrı-ayrı iqlim zonalarında yerləşən zəngin müalicəvi əhəmiyyətə malik təbii kurortların təsnifatı müəyyənləşdirilmiş və bununla bağlı müvafiq infrastruktur yaradılmışdır. 1936-cu ildə Kurortologiya və Fizioterapiya İnstitutunun təşkili ilə təbii kurortların elmi cəhətdən tədqiqində yeni mərhələ başlamışdır [3].

XX əsrin ikinci yarısında Azərbaycanda artıq formalaşmış kurortlar şəbəkəsi mövcud idi. Həmin dövrdə yaradılan sanatoriya, pansionat və istirahət ev-

ləri sistemi Azərbaycanın, demək olar ki, bütün ərazisini əhatə edirdi. Kurort-müalicə imkanları çox geniş olan Naxçıvan MR, Abşeron yarımadası, Gəncə-Hacıkənd-Göygöl, Şəki-Zaqatala, Şuşa-Turşsu, Quba-Xaçmaz-Nabran, Lənkəran-Astara və digər regionlarda müalicə və istirahətin təşkili üçün lazımı şərait yaradılmışdı.

Azərbaycan kurortlarının inkişafına 1970-ci ildən başlayaraq xüsusi diqqət yetirilmişdir. Məhz həmin ildə SSRİ hökumətinin qərarı ilə Abşeron yarımadası, Naftalan və İstisu kurortları ümumittifaq əhəmiyyətli kurortlar siyahısına daxil edildmişdir.

1980-ci illərdə isə hökumətin xüsusi qərarına əsasən, Azərbaycanın kurortlar şəbəkəsinin genişləndirilməsi, o cümlədən Xaçmaz-Nabran zonasında irimiqyaslı layihələrin gerçəkləşdirilməsi nəzərdə tutulsa da, cərəyan etməyə başlayan mürəkkəb proseslər bu planın həyata keçirilməsinə imkan vermədi.

1990-cı illərin iqtisadi və sosial böhranı kurort zonalarının inkişafına olduqca mənfi təsir göstərmişdir. Sanatoriya və istirahət evlərinin bir qismi Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi nəticəsində erməni silahlı birləşmələri tərəfindən işğal olunan ərazilərdə qalmış, bir qismi isə məcburi köçkün və qaçqınların yerləşdirilməsi üçün istifadə edilmişdir. Hazırda regionların inkişafı çərçivəsində ayrı-ayrı bölgələrdə kurortların bərpası istiqamətində müəyyən tədbirlərin həyata keçirilməsinə baxmayaraq, aparılan işlərin səviyyəsi müasir tələblərə cavab vermir.

Azərbaycan Respublikasında kurort təsərrüfatına təsir edən amillərin mövcudluğu və ərazi üzrə yerləşməsi həm daxili, həm də xarici turizmin inkişaf etdirilməsində mühüm şərtlərdən sayılır. Təbii amillər – mineral sular, narın qumlu dəniz sahilləri, komfort iqlim şəraiti, müalicəvi palçıq və neft respublikada kurort-sanatoriya təsərrüfatının inkişafı üçün mövcud və əvəz olunmaz imkanlardır. Bu imkanlar coğrafi baxımdan müxtəlif ərazilərdə yerləşir və kurort amilləri adlanır.

Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramında respublikamızın ayrı-ayrı bölgələrində turizmin potensial imkanları nəzərə alınaraq xüsusi tədbirlər həyata keçirilməsi göstərilir. Azərbaycanın zəngin turizm-rekreasiya ehtiyatlarına malik olan bölgələri Abşeron (Xızı), Gəncə-Qazax (Goranboy), Şəki-Zaqatala, Lənkəran, Quba-Xaçmaz, Naxçıvanda (Batabat) həyata keçiriləcək bu tədbirlərdən ən mühümü kurort-sanatoriya obyektlərinin tikilməsidir. Bölgələrdəki turizm obyektlərinin, o cümlədən sanatoriya obyektlərinin əsaslı təmiri nəzərdə tutulmuşdur.

Azərbaycan Respublikasında turizmin inkişafı kurort-rekreasiya sərvətlərindən səmərəli istifadəni tələb edir. Təsadüfi deyildir ki, respublika əhalisi sağlamlığını bərpa etmək və istirahət məqsədilə Şimali Qafqaz, həmçinin Avropanın digər kurortlarına getməyi üstün tutur.

Kurort-rekreasiya sərvətlərindən qısa və uzun müddətli istirahətin təşkilində lazımı səviyyədə istifadə olunmamasının səbəbləri kimi aşağıdakıları göstərmək olar:

- kurort-sanatoriya müəssisələrində çarpayılıq fondunun mövcud tələbatı ödəməməsi,
- kurort-sanatoriya müəssisələrinin əksəriyyətində xidmətin Avropa standartları səviyyəsində olmaması,
- nəqliyyat infrastrukturunun fəaliyyətinin müasir tələblərə cavab verməməsi,
- kurort-sanatoriya müəssisələrində məcburi köçkünlərin yerləşdirilməsi,
- əksər hallarda qiymətlərin sərfəli olmaması və rekreatantların respublikadan kənarında müalicə və istirahəti üstün tutması,
- kurort-sanatoriya müəssisələrinin əksəriyyətinin Xəzər sahillərində, bəkililərin qısa müddətli istirahət yerlərində (Şıx, Buzovna, Bilgəh, Mərdəkan, Pırşağı) olması və s.
- kurort-sanatoriya müəssisələrindəki vəziyyətin və respublikada turizmin inkişafının günün tələblərinə tam cavab verməməsi.

Ölkə əhalisinin kurort-sanatoriya müalicəsi və uzunmüddətli istirahətə olan tələbatının yerli ehtiyatlar hesabına ödənilməsi üçün Xəzərsahili, Quba-Xaçmaz, Naxçıvan, Lənkəran bölgələri perspektivlidir. Respublikada kurort-müalicə turizminin inkişafı və onun coğrafiyasının genişləndirilməsi də kurort amilləri ilə zəngin olan perspektivli ərazilərdən səmərəli istifadə olunmasından asılıdır. Respublikamızda hələ sabiq sovetlər dövründə “Abşeron”, “Qaranquş”, “Günəşli”, (Mərdəkan qəsəbəsi), “Bilgəh” (Bilgəh qəsəbəsi), “Araz” (Şüvəlan), “Şıx” (Bakıda, Xəzər dənizi sahili), “Xəzər” (Buzovna qəsəbəsi), “Lənkəran” (Lənkəran rayonu), “Çinar” (Naftalan kurort birliyinə daxil olan), “Qalaaltı” (Şabran rayonu) və digər sanatoriya fəaliyyət göstərirdi. Bu sanatoriyalarda nəinki yerli əhali, həmçinin ittifaqın müxtəlif yerlərindən və bəzi xarici ölkələrdən gələrək istirahət edir və müalicə olunurdular. Xəzərsahili sanatoriyalarda istirahət etməyə üstünlük verənlər çox idi. Lakin məlum səbəblər ucbatından 1990-cı illərdə bu sanatoriyaların fəaliyyəti, demək olar ki, donduruldu. Sanatoriya və pansionatlara erməni təcavüzü nəticəsində doğma yurdlarından didərgin düşmüş soydaşlarımız yerləşdirildi.

Respublika Prezidentinin “Azərbaycan kurortları” Dövlət Proqramı haqqında (27 fevral, 2007-ci il) sərəncamında, “Azərbaycan Respublikasında kurortların 2009-2018-ci illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamında (6 fevral, 2009-cu il) kurort-müalicə imkanları zəngin olan bölgələrdə müasir vəziyyət, bununla bağlı problemlər də öz əksini tapmışdır. Respublikanın zəngin müalicə ehtiyatlarının əhalinin sağlamlığının qorunmasında böyük əhəmiyyəti nəzərə alınaraq bu proqramlar tədricən reallaşdırılır. Bu işə kurort-müalicə turizminin perspektivli və prioritet istiqamətlərdən olduğuna şübhə yaratmır. Respublika prezidentinin 2015-ci ilin avqust ayında Şabran rayonunda möhtəşəm “Qalaaltı” kurort-istirahət kompleksinin açılışında söylədikləri bunu bir daha sübut etdi.

Tədqiqatın nəticəsi:

1. Azərbaycanca turizmin inkişaf perspektivlərini müəyən etmək məqsədilə

turizm sektoru üçün güclü tərəflər, imkanlar göstərilməklə yanaşı zəif tərəflər və təhlükələr də vurğulanmışdır ki, bunların aradan qaldırılmasına zərurət vardır.

2. Azərbaycanca kurort təsərrüfatına təsir edən amillərin mövcud olmasına baxmayaraq bu sərəvətlərindən qısa və uzun müddətli istirahətin təşkilində lazımi səviyyədə istifadə olunmur.
3. Azərbaycanca kurort-müalicə imkanlarının olmasına baxmayaraq Naftalan, Qalaaltı kurort-istirahət kompleksləri istisna olmaqla belə yeni kurort-istirahət mərkəzlərinin yaradılmasına ehtiyac vardır.

ƏDƏBİYYAT

1. "Azərbaycan kurortları" Dövlət Proqramı. "Xalq" qəzeti, 28 fevral, 2007-ci il.
2. Azərbaycan Respublikasında kurortların 2009-2018-ci illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı. "Respublika" qəzeti, 7 fevral 2009-cu il
3. Əyyubov Ə.C. Azərbaycan SSR-nin kurort və istirahət yerlərinin iqlimi. Bakı: Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı, 1987, 93 s.
4. Soltanova H.B. Azərbaycan Respublikasında turizm və onun inkişafı. Bakı: AzTU-nun mətbəəsi, 2015, 475 s.
5. Soltanova H.B., Qasimov M.S., Ağasiyev Ə.R. Azərbaycanın kurort təsərrüfatı. Bakı: Nurlar, 2017, 215 s.
6. Тагиев И.И., Ибрагимова И.Ш., Бабаев А.М. Ресурсы минеральных и термальных вод Азербайджана. Баку: Чашыоглу, 2001, 214 с.

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В АЗЕРБАЙДЖАНЕ И ЕГО ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ

Г.Б.СОЛТАНОВА

РЕЗЮМЕ

В статье проведен SWOT анализ с целью определения перспектив развития туризма. То есть, исследованы сильные и слабые стороны, предпосылки и опасности туристского сектора. Изучен один из приоритетных и перспективных видов туризма в республике курортно-лечебный туризм. Дана история, природные факторы, ареалы распространения курортно-лечебного туризма. Так же отмечены указы Президента Республики о Государственных Программах по курортам.

Ключевые слова: приоритет, факторы, перспективы, SWOT, туризм – рекреация, курортно-лечебный, климатический курорт.

PERSPECTIVES OF THE DEVELOPMENT OF TOURISM AND ITS PRIOR DIRECTIONS

H.B.SOLTANOVA

SUMMARY

SWOT analysis has been done in the article with the purpose of identifying tourism perspectives in the Republic of Azerbaijan. In a sense, the strong, weak sides of tourism industry have been researched and the threats and opportunities caused by this sector have been studied. Resort-treatment type of tourism, which is a primary and potential type of tourism in the Republic of Azerbaijan, have been researched in this article. The spreading areas of resort-treatment tourism and the natural factors affecting on them have been shown. Additionally, The President orders related to State Programms have been stressed in this article.

Key words: priorities, factors, perspectives, SWOT, recreation-tourism, resort-treatment, climate tourism